

T.C.
BAŞBAKANLIK
AVRUPA BİRLİĞİ GENEL SEKRETERLİĞİ
Siyasi İşler Başkanlığı

9 Nisan 2010

AVRUPA BİRLİĞİ UYUM SÜRECİ PERSPEKTİFİNDEN
ANAYASA DEĞİŞİKLİK PAKETİ

GİRİŞ

Avrupa Birliği'ne ve müktesebatında yer alan siyasi kriterlere uyum, özellikle demokrasimizin en ileri noktaya taşınması, insan haklarının korunması ve hukukun üstünlüğünün geliştirilmesi bakımından toplumsal ve siyasi değişimlere ayak uyduracak bir yaklaşımı gerektirmektedir.

Bu açıdan ele alındığında Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi ve hukuki sisteminin çağdaş norm ve standartlara kavuşturulması ve AB kriterlerine uyumlaştırılması çalışmaları sürdürülmektedir. Bu kapsamda siyasi ve hukuki sistemimizin temelini oluşturan Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın bazı maddelerinin değiştirilmesi ve günün şartlarına ve gereksinimlerine uygun hale getirilmesi de yer almaktadır.

Çoğulcu demokratik toplumların temel standart ve kriterlerinin Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında yer alması, Türk insanının hak ettiği çağdaş standartlarda yaşamasına temel oluşturacağı gibi AB üyelik sürecimize de olumlu katkıda bulunacaktır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulmuş olan Anayasa değişikliklerine ilişkin paket önerisinde yer alan bazı düzenlemelerin, ülkemizin Avrupa Birliği tam üyelik müzakerelerinde başta siyasi kriterler olmak üzere ele alınan hususlar perspektifinde genel bir değerlendirmesinin yapılmasının yararlı olacağı düşünülmüştür.

Bu genel değerlendirme yapılırken yeri geldikçe, ÷lkemizin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, tam yetkisini tanıdığı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihadı ve tam üyesi olduğu Avrupa Konseyi'nin ilgili Sözleşmeleri'ne de atıf yapılacaktır. Nitekim, yukarıda arz edilen kurum ve belgeler esasen Avrupa Birliği'nin ve geniş Avrupa coğrafyasının temel aldığı kriterleri belirleyen en önemli unsurlardır.

ANAYASA DEğİŞİKLİK ÖNERİLERİ

Madde 1:

Anayasamızın 10. Maddesi'ne yönelik bu öneri ile temel olarak kadın-erkek eşitliği açısından kadınlar lehine alınacak tedbirler ile çocuklar, yaşlılar ve engelliler gibi sosyal bakımdan korunması gereken kişilere yönelik alınacak tedbirler açısından pozitif ayrımcılığa Anayasal dayanak sağlanması amaçlanmaktadır.

AVRUPA BİRLİğİ

Katılım Ortaklığı Belgesi (2008)

Ayrımcılıkla Mücadele Politikaları:

Gerek yasama gerek uygulamada insan hakları ile temel hak ve özgürlüklerden dil, siyasi görüş cinsiyet, yaş, inanç, fiziksel-zihinsel engel, etnik köken ve cinsel tercih gözetmeksizin, tüm bireylerin tam anlamıyla faydalanmasının güvence altına alınması.

2009 Yılı İlerleme Raporu

Ayrımcılıkla mücadele ilkesi, Anayasa ile düzenlenmiş ve çeşitli yasalarla desteklenmiştir. Hükümet, ayrımcılıkla mücadele konusunda kamu bilincini artırmış ve öğretim yılının ilk dersinin bu konuda olmasına karar vermiştir. Bununla birlikte, yasal çerçeve AB müktesebatıyla yeteri kadar uyumlu değildir.

Bu öneri ile öncelikle korunması gereken bu kişilere yönelik olarak yürütme tarafından alınacak bazı özel tedbirlerin, "eşitlik ilkesine aykırı" olarak mütalâa edilmemesi Anayasal güvence altına alınmak istenmektedir. Ayrımcılıkla

mücadele alanında getirilmek istenen bu Anayasal güvencenin yanında İçişleri Bakanımız koordinasyonunda çalışmaları yürütülen Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Kurulu Kanun Tasarısı ve TBMM'ye sunulmuş olan Türkiye Ulusal İnsan Hakları Kurumu Kanun Tasarısı başta olmak üzere Hükümetimizce çeşitli tedbirler de paralel olarak alınmaktadır.

Öneri, aynı zamanda, Avrupa Revize Sosyal Şartı ve ülkemizin taraf olduğu uluslararası Sözleşmeler ile yine üyesi olduğumuz Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tavsiye kararları ile de uyumludur.

Madde 2

Anayasamızın 20. Maddesine yönelik bu öneriyle, bireylerin kendi kişisel verilerinin korunmasını isteme hakkı Anayasal güvence altına alınmaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ

Katılım Ortaklığı Belgesi (2008)

Kişisel verilerin korunması hakkındaki müktesebat ile ilgili mevzuatın uyumlaştırılması ve bağımsız bir, veri koruma denetleme otoritesinin kurulmasına yönelik çabaların artırılması.

2009 Yılı İlerleme Raporu

Özel hayata ve aile hayatına saygı ile özellikle kişisel verilerin korunması hakkına ilişkin olarak, Türkiye'nin mevzuatını, başta 95/46/AT sayılı Direktif olmak üzere verilerin korunmasına dair AB müktesebatı ile uyumlaştırması ve bu kapsamda tam bağımsız bir veri koruma denetleme birimi kurması gerekmektedir.

Bu öneri ile anayasal güvence altına alınmak istenen kişisel verilerin korunması hakkında, hâlihazırda TBMM gündeminde bulunan Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı'na ilişkin görüşmeler de paralel olarak sürdürülmekte ve sürecin tamamlanmasıyla bu hakkın tam olarak güvenceye alınması amaçlanmaktadır. Böylelikle, ülkemizin başta AB ile olmak üzere uluslararası platformda uyuşturucu ve terörle mücadeleden, emniyet güçleri arasındaki uluslararası bilgi paylaşımı ve işbirliğine kadar birçok alanda karşılaşılan teknik sorunlar da aşılmış olacaktır.

Ülkemizin kişisel verilerin korunması alanındaki uluslararası standartlara uyumu ve uluslararası sistemle etkin işbirliği bakımından gittikçe daha çok önem arz eden kişisel verilerin korunması hususunun Anayasal güvenceye kavuşturulması Avrupa Konseyi çerçevesinde de gündeme gelmektedir.

Öneri, özel hayatın ve aile hayatının korunmasını garanti altına alan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. Maddesi ve AİHM'in çeşitli ülkelere yönelik kararları ışığında da önem taşımaktadır.

Madde 4

Anayasamızın 41. Maddesine yönelik öneriyle, çocuk haklarının korunmasına yönelik anayasal dayanak güçlendirilmekte ve genişletilmektedir.

AVRUPA BİRLİĞİ

Katılım Ortaklığı Belgesi (2008)

Çocuk Hakları:

- Çocuk Koruma Kanununun tam anlamıyla uygulanması ile çocuk haklarının AB ve uluslararası standartlarla uyumlu hale gelecek biçimde korunması hususunun teşvik edilmesi.
- Çocuk işçiliği ve sokak çocuklarının durumunun iyileştirilmesi ve sorunlarıyla mücadeleyle devam edilmesi.

2009 Yılı İlerleme Raporu

Çocuk Hakları:

...idari kapasite, sağlık, eğitim, çocuk adalet sistemi ve çocuk işçiliği dâhil olmak üzere çocuk haklarına ilişkin tüm alanlardaki çabaların daha fazla artırılması gerekmektedir. Çocukların yetişkinler gibi yargılandığı ve orantısız cezalara maruz kaldığı davalar ciddi kaygılara yol açmaktadır.

Birleşmiş Milletler'in Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi ve Avrupa Konseyi'nin Çocukların Cinsel İstismar ve Suistimale karşı Korunması Sözleşmesi ışığında hazırlanan bu öneriye paralel olarak, TBMM ve Hükümetimiz bir süredir bu alanda yoğun faaliyetler yürütmektedir. Son dönemde TBMM Kayıp Çocuklar Komisyonu'nun bulguları ve girişimleri, 10 Kasım 2009 tarihinde TBMM'ye

sevk edilen reform paketinde yer alan, terör örgütlerince suistimal edilen çocuklarımıza yönelik yasa değişiklikleri ve Avrupa Birliği Genel Sekreterliğimiz ev sahipliğinde 13-14 Nisan 2010 tarihinde gerçekleştirilecek uluslararası Çocuk Adalet Sistemi konulu seminer bu alandaki en güncel örneklerdir.

Madde 5, 6, 7 ve 13

Anayasamızın 51., 53., 54. ve 128. Maddelerine yönelik bu önerilerle genel olarak, sendika özgürlüğünün iş kolu ile sınırlandırılmasının ve aynı iş kolunda birden fazla sendikaya üye olunamayacağı hükmünün kaldırılması; grev ve lokavt hakkında gereksiz sınırlamaların kaldırılması; memur ve diğer kamu görevlilerine toplu sözleşme hakkı getirilmesi; kamu hizmeti görevlilerine mali ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümlerinin saklı olduğunun hükme bağlanması amaçlanmaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ

Katılım Ortaklığı Belgesi (2008)

İşçi Hakları ve Sendikalar:

Sendikalarla ilgili tüm hakların, özellikle de örgütlenme, grev ve toplu sözleşme haklarının, AB standartlarına ve ilgili ILO sözleşmelerine uygun olmasının sağlanması.

2009 Yılı İlerleme Raporu

İşçi Hakları ve Sendikal Haklar:

...sendikalarla ilgili mevzuatın iyileştirilmesi çabaları verimli olmamıştır. Sendikal haklarla ilgili anayasal hükümler de dâhil olmak üzere, mevcut yasal çerçeve, özellikle kamu sektöründe ve özel sektörde örgütlenme hakkı, grev hakkı ve toplu sözleşme yapma hakkı ile ilgili AB standartları ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Sözleşmeleri ile uyumlu değildir. Mevcut sendikal hakların uygulanmasına ilişkin kısıtlamalar ve sendikalara üyelikten ötürü işten çıkarmalar olduğu bildirilmiştir.

Bu öneriler, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Sendika Özgürlüğüne ve Örgütlenme Hakkının Korunmasına İlişkin 87 Sayılı Sözleşmesi başta olmak

üzere ilgili Sözleşmeleri'nin yanı sıra, Avrupa Revize Sosyal Şartı ve AİHM'in ülkemize yönelik çeşitli kararları açısından da önem taşımaktadır.

Örgütlenme özgürlüğünün ve özellikle sendikal hakların alanının ve kapsamının genişletilmesi suretiyle, çağdaş demokratik toplumlarda öngörülen evrensel ilkeler temelinde çalışma hayatında hak arama imkânları artırılarak sivil toplumun güçlenmesi yönünde önemli bir adım daha atılmış olacaktır. Böylece hem bu alanda daha yüksek norm ve standartlara ulaşılması yönünde ilerleme kaydedilecek, hem de Avrupa Birliği'nin öngördüğü gelişmiş sivil toplum yapılarının tesisi bakımından aşama sağlanacaktır.

Madde 8 ve 10

Anayasamızın 69. Maddesine yönelik öneriyle, siyasi partilerin kapatılması davalarına TBMM'nin izni şartı getirilmekte ve siyasi partilerin mali denetiminin Sayıştay tarafından yapılması sağlanmaktadır. Yine Anayasamızın 84. Maddesine yönelik öneriyle de, partilerin kapatılmasına sebep olan milletvekillerinin milletvekilliklerinin düşürülmesi, temel demokrasi ilkeleri, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve AİHM içtihadı uyarınca kaldırılmaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ

Katılım Ortaklığı Belgesi (2008)

Örgütlenme Özgürlüğü:

Siyasi partilere yönelik mevzuatın AB Üye Ülkeleri'ndeki en iyi uygulamalara paralel hale getirilmesi

2009 Yılı İlerleme Raporu

Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü:

14 Mart 2009 tarihinde Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu, siyasi partilerin kapatılmasıyla ilgili Türk mevzuatı hakkındaki görüşünü yayımlamıştır. Söz konusu Komisyon, Anayasanın 68'inci ve 69'uncu maddelerinin ve Siyasi Partiler Kanununun ilgili hükümlerinin bir bütün olarak, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 11'inci maddesiyle (toplanma ve örgütlenme özgürlüğü) uyumlu olmayan bir sistem oluşturduğu sonucuna varmıştır. Türk makamları henüz mevzuatı uygun biçimde değiştirmemişlerdir.

Türkiye'nin, siyasi partilerle ilgili mevzuatını hâlâ Avrupa standartlarına uygun hale getirmesi gerekmektedir.

Yolsuzlukla Mücadele:

Siyasi partilerin ve seçim kampanyalarının finansmanına ilişkin olarak, şeffaflığı artırması beklenen mevzuatın kabulü konusunda ilerleme kaydedilmemiştir. Seçim kampanyalarının finansmanını denetleme yetkisine sahip herhangi bir devlet kuruluşu bulunmamaktadır.

Örgütlenme Özgürlüğü:

Siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin yasal hükümlerin değiştirilmesi konusunda ilerleme kaydedilmemiştir.

Venedik Komisyonu'nun 14 Mart 2009 tarihli Türkiye'de Parti Kapatılması konulu Raporu:

- Türk Anayasası'nın 68. maddesi ve Siyasi Partiler Yasası'nda belirlenen uzun kriter listesinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince (AİHM) meşru olarak tanınan kriterlerin çok ötesine gittiği;
- Parti yasaklanması veya feshedilmesi sürecinin başlatılmasına ilişkin prosedürün, bu yöndeki girişimleri, diğer Avrupa ülkelerine göre daha keyfi ve demokratik kontrole daha az tabii hale getirdiği;
- Parti kapatma kurallarının hiç bir Avrupa ülkesinde rastlanmayan sıklıkla uygulanmasının, bunun olağanüstü bir önlem değil, anayasanın yapısal ve işleyen bir parçası olarak değerlendirildiğini gösterdiği;
- Türkiye'de mevcut yasaların çerçevesinde partiler hakkında kolaylıkla kapatma davalarının açılabilmesinin ve partilerin kapatılabilmesi veya feshedebilmesinin temel sorun oluşturduğu;
- Anayasa'nın 68. ve 69. maddeleri ile Siyasi Partiler Yasası'nın ilgili hükümlerinin, AİHM yorumuna göre Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11. maddesi ile Venedik Komisyonu ilkelerine bağdaşmayan bir sistem yarattığı hususları yer almıştır.

Demokratik sistemin vazgeçilmez unsuru, toplumdaki farklı siyasi görüşlerin örgütlü biçimde ifade bulabileceği siyasi partilerin mevcudiyetidir. Çağdaş demokrasiler ve özellikle Avrupa'daki örnekler doğrultusunda örgütlenecek, finansmanı sağlanacak ve denetlenecek, yargısal denetimi de çağdaş kriterler temelinde gerçekleştirilecek siyasi partilerin Türk demokrasisinin istikrarı ve gelişimi bakımından önemi açıktır. Getirilen Anayasa Değişikliği Paketinde bu

amaçlara yönelik olarak, siyasi partilerin kapatılması davalarında demokratik denetim unsuru getirilmekte, bunun yanında genel olarak siyasi partilerin kapatılması da zorlaştırılmaktadır. Nitekim bu maddenin kapsadığı değişikliklerde, AB belgelerinde işaret edilen hususların yanı sıra Avrupa Komisyonu bünyesindeki Venedik Komisyonu'nun raporunda yer alan unsurlara azami ölçüde paralellik sağlanması hedeflenmektedir.

Madde 9

Anayasamızın 74. Maddesine yönelik bu öneriyle, bağımsız bir Kamu Denetçiliği Kurumunun (Ombudsmanlık) kurulmasına yönelik Anayasal dayanak sağlanmaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ

Katılım Ortaklığı Belgesi (2008)

Tam anlamıyla işleyen bir Ombudsman sistemini kurmayı amaçlayan mevzuatın uygulanması.

2009 Yılı İlerleme Raporu

Temel Haklar:

Ombudsmanlık kurumu kurulması için gerekli Anayasa değişikliği henüz kabul edilmemiştir.

İnsan Haklarının geliştirilmesi ve uygulanması:

Özellikle bağımsız bir insan hakları kurumunun ve Ombudsmanlık kurumunun kurulması bağlamında, insan haklarına ilişkin kurumsal çerçevenin güçlendirilmesi için daha çok çaba gösterilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Bilindiği üzere, insan hakları alanında kurumsallaşmanın en önemli unsurlarından olan Kamu Denetçiliği Kurumu'nun kurulmasına yönelik Hükümetimizce hazırlanan ve TBMM tarafından kabul edilen yasa tasarısı Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmişti.

Bu yöndeki ihtiyacı karşılamaya yönelik bu öneriyle, ülkemiz Avrupa coğrafyasında bu tür bir yapılanması bulunmayan nadir ülkelerden biri olmak konumundan çıkacaktır. Ayrıca, Hükümetimizce paralel olarak başlatılmış olan Ulusal İnsan Hakları Kurumu ve Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Kurulu kurulmasına yönelik girişimlerle birlikte ulusal düzeyde insan hakları alanında tam bir kurumsallaşma sağlanmış olacaktır.

İnsan haklarının korunmasına daha etkin bir hukuki ve idari çerçeve sağlama amaçlı olarak ihdası öngörülen Kamu Denetçiliği (Ombudsman) sistemine getirilen Anayasal dayanak sayesinde idarenin eylem ve işlemlerinin iyi idare ve hukuka uygunluk bakımından yargı dışı bağımsız denetime tabi tutulması sağlanacak; insan haklarının korunması mekanizması güçlendirilmiş olacaktır. Bu husus hem gerçek ve etkin bir hukuk devleti idealine ulaşma, hem de AB'ye uyum bakımından önemli bir aşama teşkil edecektir.

Madde 15 ve 23

Anayasamızın 144. ve 159. Maddelerine yönelik önerilerle, temel olarak, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun (HSYK) oluşumu, HSYK üyelerinin nitelikleri ve seçimi, çalışma usul ve esaslarının düzenlenmesi ile Adalet Bakanlığı'na ait olan hakim ve savcılarının denetlenmesi yetkisinin HSYK'ya verilmesi konuları düzenlenmektedir.

AVRUPA BİRLİĞİ

Katılım Ortaklığı Belgesi (2008)

Özellikle Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ile teftiş sistemi hususlarında yargının diğer devlet kurumlarından bağımsız olmasının temin edilmesi. Daha spesifik olarak, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun yargının bütünü temsil etmesinin temin edilmesi.

2009 Yılı İlerleme Raporu

Yargı sistemi:

Bağımsızlıkla ilgili olarak, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun yapısına ya da adalet müfettişlerinin raporlama biçimlerine ilişkin ilerleme kaydedilmemiştir. Sadece Yargıtayın ve Danıştayın kıdemli üyelerinin

oluşturduğu Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, yargının tümünü temsil etmemektedir. Hâkim ve savcılarının performanslarını değerlendirmekten sorumlu olan adalet müfettişleri Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna değil Bakanlığa bağlıdır.

Yargı *bağımsızlığı* konusunda, hâkim ve savcı adaylarının seçimi için Hâkim ve Savcılar Kanununda öngörülen usule ilişkin kaygılar devam etmektedir. En belirgin eleştiri, bu seçim için başvuru kriterlerinin subjektif değerlendirmelere açık olmasıdır.

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun yapısı veya adalet müfettişlerinin raporlama sistemi konusunda ilerleme kaydedilmemiştir.

AB İlerleme Raporlarında Kurulun bağımsızlığı konusunda Kurulun yapısına ilişkin olarak, sadece Yargıtay ve Danıştay üyelerinin Kurulda yer alması ve Hâkim ve Savcılarının performansını denetleyen adalet müfettişlerinin Kurula değil de Bakanlığa bağlı olması hususları eleştiri konusu olmaktadır.

Anayasa değişikliği ile getirilmek istenen düzenlemeler, esasen, Adalet Bakanlığımız tarafından uzun, geniş ve ilgili tüm paydaşlarla kapsamlı bir istişare süreci sonunda hazırlanan ve gerek hazırlanma süreci gerek içeriği açısından uluslararası platformlarda övgü toplayan Yargı Reformu Stratejisi ve Eylem Planı'nda yer alan önemli unsurlar arasındadır. Yargı Reformu Stratejisi ve Eylem Planı'nın uygulanması AB üyelik sürecimizde ülkemizin çağdaş bir yargı sistemine kavuşturulması açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu değişiklikler sayesinde yargının tümünü temsil edecek geniş tabanlı bir HSYK'nın daha etkin bir işleyiş ve denetim mekanizması oluşturacağı değerlendirilmektedir. Daha etkin, adil ve verimli işleyen ve AB ülkelerindeki örnekleri ile uyumlu bir yargı sisteminin tesisi yargı alanında önemli bir ilerleme oluşturacaktır.

Madde 16

Anayasamızın 145. Maddesine yönelik öneriyle, askeri yargının görev alanının askeri suçların yargılanmasıyla sınırlandırılması; devletin güvenliğine,

anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçların, her hal ve karda adliye mahkemelerinde görüleceğinin hükme bağlanması; asker olmayan kişilerin, savaş hali dışında askeri mahkemelerde yargılanamayacağı hususunun Anayasal güvence altına alınması amaçlanmaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ

Katılım Ortaklığı Belgesi (2008)

Güvenlik Güçlerinin Sivil Denetimi:

Askeri mahkemelerin yargı yetkisinin askeri personelin askeri görevleriyle sınırlandırılması.

2009 Yılı İlerleme Raporu

Güvenlik güçlerinin sivil denetimi:

Askeri mahkemelerin yargılama yetkileriyle ilgili adli uygulamanın, AB'deki uygulamayla uyumlu olması gerekmektedir.

Bu öneri esasen, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin adil yargılanmayı düzenleyen 6. Maddesi ışığında ve AİHM'in ülkemiz hakkındaki kararları açısından önem taşımaktadır.

Madde 17, 18 ve 20

Anayasamızın 146, 147 ve 149. Maddelerine yönelik bu önerilerle, Anayasa Mahkemesi'nin oluşumu, üye seçimi ve çalışma usulleri yeniden düzenlenmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin oluşumu, üye seçimi ve çalışma usulleri başta AB ülkeleri olmak üzere çeşitli ülkelerdeki uygulamalar ışığında ve ülkemiz ihtiyaçlarına uygun şekilde geliştirilmektedir. Bu değişikliklerle Anayasa Mahkememizin yapısı ve seçim yöntemi değiştirilerek üye sayısı artırılmaktadır. Üyelerin mensup olduğu kesimlerin çeşitlendirilmesine ve üyeliğin belirli bir süre ile sınırlandırılmasını öngören bu değişiklikle Anayasa Mahkemesinde özellikle adalet mekanizmasının farklı unsurlarının temsili güçlendirilmiş; toplumsal değişimin yansıması da artırılmış olacaktır. Böylece

Anayasa Mahkemesinin demokratik çoğulcu bir toplumun farklı unsurlarını daha güçlü biçimde yansıtmayı sağlanacaktır.

Madde 19

Anayasamızın 148. Maddesine yönelik bu öneriyle, Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru hakkı getirilmektedir.

Her ne kadar Avrupa ülkelerinde bu doğrultuda yeknesak bir uygulamadan söz etmek mümkün olmasa da başta birçok AB ülkesi olmak üzere çeşitli gelişmiş ülkelerdeki uygulamalar dikkate alınarak geliştirilen bu öneri, temelde "iç hukuk yollarının tüketilmesinin" ardından başvuruları kabul eden AİHM önündeki ülkemiz aleyhine dava sayısı dikkate alındığında, mevcut ve olası sorunların iç hukuk yoluyla çözümünün sağlanmasına önemli bir katkı sağlayacaktır.

İyi işleyen bir bireysel başvuru mekanizması yoluyla ülkemizde insan hakları ve hukukun üstünlüğü standartlarının yükseltilmesi bakımından önemli bir adım atılmış olacaktır. Nitekim, temel hak ve özgürlüklerin kamu gücü tarafından ihlalinde bir hak arama yöntemi ve anayasa yargısının bir parçası olarak geliştirilen bireysel başvuru hakkı geliştirilmiştir. Esasen bu yaklaşım, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararları'nda ve Venedik Komisyonu raporlarında da olumlu yansımalar bulmuştur.

Madde 24

Anayasamızın 166. Maddesine yönelik bu öneriyle, Ekonomik ve Sosyal Konsey uygulaması anayasal güvenceye kavuşturulmaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ

2009 Yılı İlerleme Raporu

Sosyal Diyalog:

Üçlü sosyal diyalog kanallarının, özellikle Ekonomik ve Sosyal Konseyin

güçlendirilmesi gerekmektedir.

AB tarafından, çeşitli konu başlıkları altında özellikle ekonomik ve sosyal politikaların belirlenmesinde, sivil toplum kuruluşları ve meslek odaları gibi unsurların Hükümet ile bir araya gelmesi ihtiyacına dikkat çekilmekte ve bunun etkin şekilde sistemli hale sokulmasının önemine vurgu yapılmaktadır. Farklı toplumsal kesimlerin sürekli ve yapısal işbirliğini temin edecek böyle bir mekanizmanın hem AB standartlarının yakalanması, hem de sosyal uzlaşma bakımından önemli katkı sağlaması öngörülmektedir.

Bu öneriyle, Ekonomik ve Sosyal Konsey'in etkinliği ve katılımı anayasal güvence altında geliştirilecektir.